

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Programma Ruimtelijke Adaptatie 2027–2033

Inhoud

DEEL I – Koers en urgentie	3
1. Introductie	4
2. Doel	5
3. Urgentie	6
4. Krachtenveld Ruimtelijke Adaptatie	8
DEEL II – Het programma	11
5. Het programmaplan Ruimtelijke Adaptatie 2027–2033	12
6. Pijlers programma Ruimtelijke Adaptatie 2027–2033	14
Pijler 1 – Uitvoeringsagenda’s Ruimtelijke Adaptatie	14
Pijler 2 – Subsidieregeling KAN 2 – Wateroverlast in de stad	17
Pijler 3 – Data & Monitoring	19
Pijler 4 – Vitaal & Kwetsbaar	20
Pijler 5 – Uniforme kaders en regels voor klimaatadaptatie	21
Pijler 6 – Provinciale, Landelijke en Europese subsidies	23
Pijler 7 – Communicatie	24
Pijler 8 – Kennis & Leren	25
Pijler 9 – Samenwerking in de regio	26
DEEL III – Samenhang en middelen	27
7. Interne samenhang	28
8. Begroting 2027–2033	29

An aerial photograph showing a coastal residential development. In the foreground, there are several multi-story apartment buildings with balconies, surrounded by green trees. A curved road runs along the edge of the water. The water is a deep blue, and a large, dark, flat area, possibly a beach or a construction site, is visible on the right. In the background, there's a larger body of water and a distant city skyline under a blue sky with scattered clouds.

DEEL I

Koers en urgentie

1. Introductie

Het klimaat verandert – en dat merken we ook in Hollands Noorderkwartier. Het wordt warmer, natter en droger. Weersextremen nemen toe: droogte tast funderingen aan, hoge temperaturen brengen risico's voor gezondheid en hoosbuien veroorzaken schade en overlast.

Dit is niet alleen iets van de toekomst. Het gebeurt nu. Denk aan het weekend van 18 juni 2021 toen het Noorderkwartier binnen 24 uur werd getroffen door twee extreme buien. De meeste neerslag viel langs de kust en in Alkmaar, Bergen, Castricum, Schoorl, Egmond en in de polder De Zijpe. Binnen de kortste keren ontstonden grote problemen door het extreme weer. Wegen, tunnels en kelders liepen onder en het rioolwater liep de straten in.

Ook warmte records worden keer op keer verbroken. De zomer van 2025 was een van de warmste zomers ooit met records in juni en augustus. Zo liep de gevoelstemperatuur in 2025 in de gemeente Purmerend op tot de extreme temperatuur van 46 graden celcius.

Om onze leefomgeving te wapenen tegen klimaatverandering is ruimtelijke adaptatie noodzakelijk; ofwel we moeten onze leefomgeving aanpassen aan het veranderende klimaat. Met de [Visie op Ruimtelijke Adaptatie \(2022\)](#) heeft het bestuur van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier de urgentie van ruimtelijke adaptatie benadrukt. De visie is in

2022 vertaald naar een vierjarig uitvoeringsprogramma om de gevolgen van wateroverlast, hittestress, droogte en overstromingen te beperken. De huidige programmaperiode (2023 - 2026) loopt ten einde en er is al veel bereikt. HHNK heeft met de subsidie Klimaatactief Noorderkwartier 26 klimaatadaptieve projecten gestimuleerd. Als penvoerder voor de regio Noorderkwartier hebben we daarnaast 11,7 miljoen euro aan Rijks-impulsgelden opgehaald voor klimaatadaptieve maatregelen. Ons Blauw Groene Netwerk voor klimaatadaptatie telt inmiddels meer dan 2000 leden. Tot slot stelt HHNK belangrijke informatie over wateroverlast, droogte, hitte en overstromingen beschikbaar via de Klimaatatlas die veelvuldig door burgers, bedrijven en andere overheden wordt gebruikt.

Maar we zijn er nog niet. Hoewel klimaatadaptatie geen 'nieuw' begrip meer is en er verschillende projecten zijn opgestart willen én moeten we nog een stap verder gaan. We willen nog doelgerichter te werk gaan. Onder andere door te meten hoe we ervoor staan ten aanzien van een klimaatbestendige leefomgeving in 2050 en daar gericht op handelen. We verleggen daarmee de focus van 'agenderen' naar 'uitvoeren' en 'borgen'. HHNK zet met haar partners in op een volgende programmaperiode, waarbij we blijven werken aan het aanpassen van onze laaggelegen delta om klimaatverandering het hoofd te bieden.

2. Doel

De doelstelling van het programma Ruimtelijke Adaptatie 2027 - 2033 is verwoord in de overkoepelende Visie op Ruimtelijke Adaptatie (2022) en luidt:

“Een klimaatrobuust Noorderkwartier in 2050”

Hierbij richten we ons primair op het stedelijk gebied en de adaptatie van de bebouwde omgeving. Het gaat om het aanpassen van onze omgeving aan de gevolgen van droogte, hitte, wateroverlast en overstromingen. We hebben in de Visie de volgende doelstellingen geformuleerd, in aanloop naar 2050:

- In 2050 is de weerbaarheid van het gebied tegen overstromingen vergroot.
- Onze inwoners ondervinden de komende jaren zo min mogelijk hinder en schade van wateroverlast door extreme neerslag.
- Bij droogte is er in beginsel voldoende water voor onze inwoners, de landbouw en de natuur.
- Onze leefomgeving is beter ingericht tegen hittestress.

In dit programmaplan is terug te vinden aan welke deelthema's wordt bijgedragen door middel van de iconen uit figuur 1.

Figuur 1: Iconen overstroming, wateroverlast, droogte en hitte

3. Urgentie

De Herijkte Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie stelt dat 'Er meer nodig is dan de huidige inzet om schade en maatschappelijke ontwrichting door extreem weer te voorkomen'¹. Hiermee herbevestigt het Rijk de urgentie van ruimtelijke adaptatie. En dat is niet voor niets: De effecten van klimaatverandering zijn zichtbaar en nemen sneller toe dan eerder werd aangenomen. De KNMI '23-klimaatscenario's lieten zien dat we in 2050 te maken kunnen krijgen met 7% meer neerslag en een 35% groter neerslagtekort ten opzichte van 2020. Recente waarnemingen laten echter zien dat droogte-extremen op dit moment al waarden bereiken die passen bij de bovenkant van de KNMI '23-scenario's. Als maatregelen uitblijven kan de schade in stedelijk gebied tot 2050 flink oplopen: bij voortzetting van de huidige klimaatverandering wordt de (landelijke) schade ingeschat op een bedrag tussen € 57,4 tot 133,3 miljard en bij toenemende klimaatverandering tussen € 77,5 en 173,6 miljard².

Ook in Hollands Noorderkwartier is nog veel te doen. We leven in een delta die uiterst kwetsbaar is voor klimaatverandering. Ons gebied is te vergelijken met een 'leeggepompte badkuip': laaggelegen, omringd door water vanuit de Noordzee, Waddenzee en het IJsselmeer, met een bodem die door bodemdaling steeds verder inzakt. Tegelijkertijd neemt de druk op de ruimte sterk toe. Al decennialang neemt verharding en bebouwing toe. Daardoor is onze omgeving steeds kunstmatiger geworden en minder veerkrachtig. Met haar huidige inrichting kan het stedelijk gebied de gevolgen van klimaatverandering onvoldoende opvangen. Dat raakt direct onze veiligheid, gezondheid, economie en de kwaliteit van onze leefomgeving met alle gevolgen voor mens en natuur.

Vooraf het bebouwde gebied is kwetsbaar, zoals steden, dorpskernen en bedrijfsterrains. Hier komen alle wateropgaven samen. Het bestaande watersysteem raakt bij extreme buien overbelast. Tegelijkertijd leiden langere droge perioden tot een tekort aan zoet water en dalende grondwaterstanden. Dat heeft grote gevolgen: verslechtering van de waterkwaliteit, verdroging van stedelijk groen, schade aan gebouwen door bodemdaling en inklinking van de bodem. We zien daarbij een fundamentele tegenstelling: bij hevige neerslag lozen we grote hoeveelheden zoet water om wateroverlast te voorkomen, terwijl we datzelfde water in droge perioden juist hard nodig hebben om onze sloten door te spoelen en verzilting tegen te gaan.

¹ Bron: Herijking Deltabeslissing 2026.

² Bron: Klimaatschadeschatter, 2020

Betrokkenheid HHNK bij Ruimtelijke Adaptatie

Waterschappen zijn onmisbaar bij ruimtelijke adaptatie, ook al zijn gemeenten en provincies primair verantwoordelijk voor de inrichting van de omgeving. Het gaat namelijk niet alleen om formele verantwoordelijkheden maar om gezamenlijke risico's en samenhangende functies die vragen om integrale oplossingen. Ruimtelijke adaptatie is daarnaast niet alleen een ruimtelijk planproces; het gaat over het fysiek omgaan met water (opvang, afvoer, berging en vasthouden van water). Dit sluit direct aan bij kerntaken van waterschappen. We leveren kennis, werken samen en sturen ook op integraliteit en samenhang. Het is niet voor niets dat de waterschappen zich sinds 2014 hebben gecommitteerd aan het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). Dit doen we, omdat;

- Een gezamenlijke aanpak de slagkracht en financieringsmogelijkheden vergroot;
- Klimaatrisico's bestuurlijke grenzen overstijgen;
- Water en ruimte functioneel aan elkaar gebonden zijn;
- Alleen oplossingen binnen het watersysteem zijn op termijn niet voldoende om de gevolgen van weersextremen op te vangen;
- Samenwerken ervoor zorgt dat we vroeg worden betrokken bij ruimtelijke ordening en inrichting en conflicten achteraf zoveel mogelijk voorkomen;
- We beschikken over essentiële data en expertise;
- We voorkomen dat problemen en kosten worden afgewenteld op het waterschap en op toekomstige generaties door nú maatregelen te treffen en ons ruimtegebruik aan te passen;
- We afhankelijk zijn van de inrichting van ons hele gebied om onze zorgplicht ook in de toekomst duurzaam en kosteneffectief te kunnen blijven uitvoeren.

4. Krachtenveld Ruimtelijke Adaptatie

Om te begrijpen hoe dit programmaplan bijdraagt aan de doelen uit de Visie op Ruimtelijke Adaptatie en het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie, is het belangrijk om inzicht te hebben in het totale speelveld en de organisatie rond Ruimtelijke Adaptatie. Het landschap van ruimtelijke adaptatie vormt een complex geheel van partijen, belangen, wetgeving, beleid en samenwerkingen. Samenwerking met andere overheden en maatschappelijke organisaties is daarbij van groot belang.

Nationaal Deltaprogramma

Met het Nationaal Deltaprogramma werkt Nederland sinds 2012 aan bescherming tegen overstromingen, voldoende zoetwater en een klimaatbestendige inrichting. Het Rijk, provincies, gemeenten, waterschappen, kennisinstututen en maatschappelijke organisaties werken hierbij intensief samen. De leiding over het programma ligt bij de deltageregering; een onafhankelijke regeringscommissaris. Het Deltaprogramma wordt ieder jaar op Prinsjesdag geactualiseerd in een nieuwe editie. Daarnaast vindt elke zes jaar een grote herijking plaats waarbij de deltageregeringen en regionale strategieën worden bijgesteld op basis van nieuwe klimaatdata en inzichten.

Onder het Nationaal Deltaprogramma vallen drie nationale deelprogramma's, waaronder het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie. De andere inhoudelijke deelprogramma's zijn het Deltaprogramma Waterveiligheid (DPV) en het deelprogramma Zoetwater (DPZW). Het Nationaal Deltaprogramma kent ook acht specifieke gebiedsgerichte programma's: waarvan er vier ook raken

aan het beheergebied van HHNK; het Deltaprogramma IJsselmeergebied, Deltaprogramma Centraal Holland, Deltaprogramma Hollandse Kust en het Deltaprogramma Waddengebied. Dit zijn regio's waar Rijk en regionale partners samenwerken aan maatwerk voor waterveiligheid, zoetwater en ruimtelijke adaptatie.

De Nationale adaptatie strategie 2026

De Nationale Klimaatadaptatiestrategie (NAS) 2026 is het brede nationale raamwerk om Nederland voor te bereiden op een sneller veranderend klimaat. Het geeft richting aan nationaal beleid, o.a. voor ruimtelijke inrichting. De NAS 2026 beschrijft in brede zin wat op korte, middellange en lange termijn nodig is om Nederland klimaatbestendig te maken.

De nieuwe strategie is in 2026 ontwikkeld door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, samen met andere ministeries, kennisinstellingen en decentrale overheden zoals gemeenten, provincies en waterschappen. De NAS sluit nauw aan op het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA). Zo vormt de NAS het overkoepelende nationale kader waarin klimaatadaptatiebeleid op de beleidsterreinen van de volgende ministeries wordt ontwikkeld:

- Infrastructuur en Waterstaat (IenW) – coördinatie
- Economische Zaken (EZ)
- Justitie en Veiligheid (JenV)
- Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN)
- Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)
- Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW)
- Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)
- Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO)

Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)

Het DPRA heeft als doel Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust te maken, door het aanpakken van wateroverlast, droogte, hittestress en de gevolgen van overstromingen. Het plan ontstond in 2017 onder de vlag van het Nationaal Deltaprogramma. Met het DPRA werden concrete afspraken en ambities bekrachtigd door het Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen.

HHNK is afgevaardigd in de landelijke Stuurgroep DPRA, als één van de waterschappen. Daarnaast is HHNK ambtelijk afgevaardigd in de themagroep Ruimtelijke Adaptatie van de Unie van Waterschappen en in het Werkregio-coördinatoren overleg van het landelijk DPRA-programma. Daarmee heeft HHNK een sterke positie binnen het landelijk DPRA.

Werkregio's

Om de nationale opgaven regionaal uit te voeren zijn 45 Werkregio's gevormd. De werkregio's worden gecoördineerd door bestuursvoorzitters en aangestuurd door de landelijke Stuurgroep Ruimtelijke Adaptatie. De werkregio's vertalen de nationale ambities naar lokale maatregelen en plannen voor ruimtelijke adaptatie. Dit betekent dat zij gezamenlijk de kwetsbaarheden in de regio identificeren en in kaart brengen door stresstesten uit te voeren. Vervolgens bepalen ze de ambitie waarop beleid en maatregelen worden ontwikkeld (weten – willen – werken). Binnen de werkregio's worden daarnaast landelijke kaders en nationale richtlijnen toegepast, zoals de Landelijke maatlat voor een groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving en de Adaptatiepiramide om uniformiteit te creëren.

HHNK opereert in de Werkregio Noorderkwartier en de Werkregio Amsterdam (zie Figuur 2 – Werkregio 31 en 40). Beide werkregio's hebben de zogenoemde DPRA-cyclus van weten – willen – werken al eens doorlopen (2020 - 2024). In 2025 is de tweede cyclus gestart. De uitvoering en toepassing van maatregelen die hieruit voortkomen (de Uitvoeringsagenda's), lopen door in de nieuwe programma-periode Ruimtelijke Adaptatie 2027 – 2033 van HHNK. Dit programmaplan beoogt dan ook bij te dragen aan de maatregelen uit de Regionale Uitvoeringsagenda's.

Figuur 2: Deltaplan Ruimtelijke adaptatie. Gebiedsoverleggen en werkregio's Ruimtelijke adaptatie. Bron: Klimaatadaptatienederland.nl

Werkregio Noorderkwartier

De Werkregio Noorderkwartier bestaat uit drinkwaterbedrijf PWN, 26 gemeenten in de deelregio's Zaanstreek-Waterland, West-Friesland, de Noordkop, Noord-Kennemerland en HHNK. In 2023 is een bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst 2024 – 2030 gesloten door deze partners, om de samenwerking van de werkregio onder het DPRA te bestendigen. Ieder jaar maken de partners een jaarplan met subdoelen waar samen aan wordt gewerkt. HHNK is voorzitter van de werkregio Noorderkwartier en bestiert het bijhorende secretariaat. HHNK neemt ook deel in de vier deelregio stuurgroepen. Als ambtelijk voorzitter begeleidt HHNK daarnaast de ambtelijke samenwerking op het niveau van de werkregio en is zij de schakel tussen de regionale uitvoering en het landelijke programma DPRA.

Werkregio Amsterdam

De werkregio Amsterdam wordt gevormd door de gemeente Amsterdam, waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV), Rijnland, HHNK, de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en de provincie Noord-Holland. HHNK is deelnemer in deze werkregio. Het grootste deel van het stadsdeel Noord ligt in ons beheergebied. De gemeente Amsterdam is voorzitter van de werkregio en investeert fors in het aanpassen van de stad met hun agenda Klimaatadaptatie 2024 – 2026. De werkregio Amsterdam stelt vóór 2027 nieuwe doelen voor klimaatadaptatie op.

Rol HHNK binnen de regio

Rol HHNK

In het Waterplan HHNK 2022-2027 worden drie rollen onderscheiden die het hoogheemraadschap in kan nemen bij activiteiten: **eindverantwoordelijke/initiatiefnemer**, **samenwerkingspartner** of **adviseur/kennisleverancier**. HHNK geeft per onderwerp uit dit programmaplan een andere invulling aan deze drie rollen.

Regionaal

De gemeenten in ons beheergebied en provincie Noord-Holland staan als eerste aan de lat voor het aanpassen van de stedelijke omgeving op de gevolgen van wateroverlast, hittestress, droogte en overstromingen. HHNK heeft hierbij de rol van kennisleverancier en samenwerkingspartner: we maken water gerelateerde risico's inzichtelijk.

Naast samenwerkingspartner en kennisleverancier, neemt HHNK in de werkregio Noorderkwartier een aanjagende en faciliterende rol in. Als voorzitter van de werkregio zorgen we ervoor dat landelijke richtlijnen en werkwijzen worden doorvertaald. Ook zorgen we voor uniformiteit in de aanpak van klimaatadaptatie en in het monitoren daarvan. Uit een tussentijdse evaluatie van de Samenwerking Ruimtelijke Adaptatie Noorderkwartier blijkt dat er bestuurlijk behoefte en draagvlak is voor het voortzetten van deze rol door HHNK.

Vanwege het beperkte gebied van HHNK binnen de werkregio Amsterdam is een kleinere rol voor HHNK passend. Ook beschikt de gemeente Amsterdam over relatief veel middelen en uitvoeringskracht, waardoor een aanjagende rol vanzelfsprekend bij de gemeente ligt.

Figuur 3: Structuur werkregio Noorderkwartier

DEEL II

Het programma

5. Het programmaplan Ruimtelijke Adaptatie 2027–2033

Het programmaplan Ruimtelijke Adaptatie 2027–2033 is een uitwerking van de Visie op Ruimtelijke Adaptatie voor de komende zeven jaar. Het programmaplan is richtinggevend voor de uitvoering en beschrijft in de verschillende Pijlers waar de komende jaren aan gewerkt zal worden.

De Pijlers luiden als volgt:

Pijler 1
Uitvoeringsagenda's
Ruimtelijke Adaptatie

Pijler 2
Subsidieregeling KAN 2 –
Wateroverlast in de stad

Pijler 3
Data & Monitoring

Pijler 4
Vitaal & Kwetsbaar

Pijler 5
Uniforme kaders en regels
voor klimaatadaptatie

Pijler 6
Provinciale, Landelijke
en Europese subsidies

Pijler 7
Communicatie

Pijler 8
Kennis & Leren

Pijler 9
Samenwerking in de regio

Waarom deze Pijlers?

De Pijlers worden uitgewerkt tot projecten die bijdragen aan de uitvoering van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie. Enerzijds gaat het om een bijdrage aan concrete maatregelen gericht op wateroverlast (met een subsidieregeling) en het aanpassen van onze eigen assets aan klimaatverandering (Vitaal & Kwetsbaar). Anderzijds zetten we met de Pijlers in op het scheppen van de juiste randvoorwaarden voor de werkregio's om effectief en gericht samen te werken aan Ruimtelijke Adaptatie.

In dit programmaplan is geen beschrijving van maatregelen te vinden per DPRA-thema (wateroverlast, hittestress, droogte, gevolgbepierking bij overstromingen). Deze staan in de Uitvoeringsagenda's van de deelregio's Westfriesland, Noord-Kennemerland, Zaanstreek Waterland en de Noordkop en de werkregio Amsterdam. Dit programmaplan draagt bij aan de Uitvoeringsagenda's van de regio's en de samenwerkingsdoelstellingen.

Uitwerking Pijlers

Iedere Pijler uit het programmaplan wordt verder uitgewerkt in een plan van aanpak. Het programmaplan beschrijft op hoofdlijnen wat beoogd wordt met de verschillende Pijlers en hoe deze bijdragen aan de doelen van het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie in ons beheergebied. Het plan biedt kaders voor de verdere uitwerking en uitvoering van de projecten. In 2030 wordt het programmaplan indien nodig bijgesteld, op basis van nieuwe inzichten, wensen en behoeften.

6. Pijlers programma Ruimtelijke Adaptatie 2027–2033

HHNK ondersteunt met deze pijler de uitvoering van de regionale uitvoeringsagenda's voor klimaatadaptatie. Met onze partners werken we aan concrete maatregelen voor een klimaatbestendig Noorderkwartier.

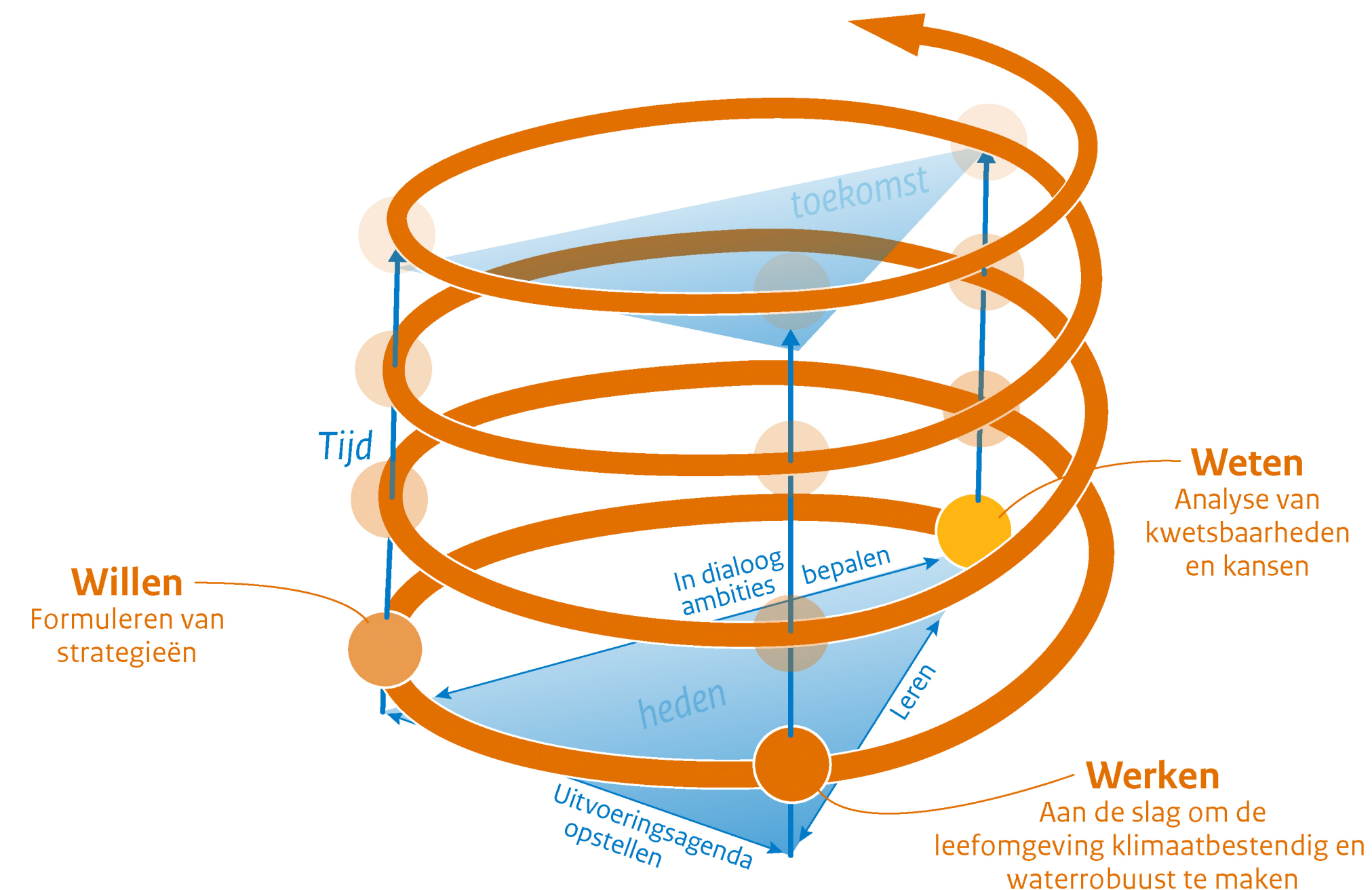
Pijler 1: Uitvoeringsagenda's Ruimtelijke Adaptatie

In 2026 zijn de Uitvoeringsagenda's Ruimtelijke Adaptatie vastgesteld voor de werkregio Noorderkwartier in alle vier de regio's; Westfriesland, Noord-Kennemerland, Zaanstreek Waterland en de Noordkop. Deze Uitvoeringsagenda's zijn het resultaat van de tweede DPRA-cyclus. Ook de gemeente Amsterdam doorloopt op dit moment de 2e cyclus.

DPRA-cyclus

De DPRA-cyclus is een terugkerend stappenplan waarmee gemeenten, provincies, waterschappen en drinkwaterbedrijven samenwerken om Nederland voor te bereiden op extreem weer: wateroverlast, droogte, hitte en overstromingen. Het DPRA werkt met zesjarige cycli van weten – willen – werken. Als eerst worden stresstesten uitgevoerd voor hitte, droogte, wateroverlast en overstromingen. Daarna worden risicodialogen gevoerd om de ambitie te bepalen, om vervolgens tot Uitvoeringsagenda's te komen.

[Lees verder op de volgende pagina >](#)

Vanaf 2018 hebben de vier deelregio's binnen Noorderkwartier en de Werkregio Amsterdam een eerste cyclus uitgevoerd (DPRA-1) en zijn de volgende stappen gezet:

Lees verder op de volgende pagina >

Uitvoering & Financieel kader

HHNK draagt actief bij aan de DPRA-2 cyclus (2025-2030) als organisator en kennisleverancier. Nu de Uitvoeringsagenda's zijn opgesteld zal HHNK tussen 2027 – 2030 samen met haar partners werken aan de maatregelen. Op dit moment (2026) zijn gemeenten aan zet om de maatregelen te prioriteren en te programmeren en de juiste partijen te betrekken bij de uitvoering. HHNK zal meewerken aan de volgende (type) maatregelen:

-
Waterrobuust inrichten van buurten/wijken
-

Beschermen van Vitale & Kwetsbare functies in de regio zoals ziekenhuizen of hoogspanningsstations tegen wateroverlast
-
Beschermen van onze eigen assets zoals gemalen, rioolgemalen en rioolwaterzuiveringen tegen de gevolgen van klimaatverandering
-
Verdiepend (lokaal) onderzoek, daar waar het gaat om water en bodem
-

(Gezamenlijk) vormgeven inrichtingseisen voor nieuwbouw en transformatie van wijken
-

(Gezamenlijke) communicatie richting inwoners over klimaatadaptatie, en de gevolgen van klimaatverandering
-
Vormgeven van crisisplannen bij overstromingen, droogte en extreme wateroverlast

-

eindverantwoordelijke/
initiatiefnemer
-

samenwerkings-
partner
-

adviseur/
kennisleverancier

HHNK draagt bij aan deze maatregelen vanuit de verantwoordelijkheden die zij heeft als waterschap, vanuit de bestaande formatie. In de nieuwe programmaperiode reserveren we jaarlijks een budget om ook financieel bij te kunnen dragen aan concrete maatregelen, daar waar het de waterschapstaken direct raakt. Na 2030 volgt de derde DPRA-cyclus.

Tot slot zet HHNK zich in om de randvoorwaarden te creëren die partners nodig hebben voor het uitvoeren van de maatregelen. Denk aan het beschikbaar stellen van data, gezamenlijk aanvragen van subsidies en communicatie richting inwoners. Een nadere omschrijving hiervan is te vinden in dit programmaplan onder Pijler 2 t/m 9.

DPRA-cyclus & Uitvoeringsagenda's	Jaarlijkse begroting
DPRA-cyclus & Uitvoeringsagenda's	€ 45.000

Pijler 2: Subsidie Klimaat Actief Noorderkwartier 2 – Wateroverlast in de stad

Gerichte aanpak wateroverlast in bestaand stedelijk gebied

Nederland is niet goed voorbereid op de veiligheidsrisico's van extreme neerslag aldus de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) in het rapport "Onveiligheid door extreme regen (januari 2026)". Ook het KNMI, het Planbureau voor de leefomgeving, Rijkswaterstaat, de Unie van Waterschappen en het Deltaprogramma benadrukken dat versnelling van klimaatadaptieve maatregelen noodzakelijk is. HHNK herkent deze urgentie in ons laaggelegen gebied en wil gericht bijdragen aan het versnellen van maatregelen in gebieden waar de risico's op wateroverlast en schade het grootst zijn. In 2025 hebben we in kaart gebracht waar de grootste potentiële schades door wateroverlast zich kunnen voordoen. Dit is met name in de stedelijke kernen. Denk aan de binnenstad van Hoorn, Purmerend, Den Helder en Alkmaar en op plekken met veel verharding zoals bedrijventerreinen.

Subsidieregeling KAN-2

In de programmaperiode 2027–2033 introduceert HHNK daarom een nieuwe subsidieregeling. Met de subsidieregeling KAN-2 zetten we in op het versnellen van maatregelen tegen wateroverlast in de bestaande bebouwde omgeving.

De keuze voor een subsidie-instrument sluit het beste aan bij de rol van HHNK als faciliterende en aanjagende partij. Met een subsidieregeling kan HHNK gericht sturen op focus, effect en doelmatigheid terwijl de uitvoering en eindverantwoordelijkheid bij gemeenten blijven. Tegelijkertijd biedt een subsidie gemeenten direct handelingsperspectief, is het instrument juridisch en financieel overzichtelijk en maakt het een snelle start met concrete projecten mogelijk. Daarmee blijft de bestuurlijke en juridische rolverdeling voor uitvoeringsprojecten zuiver. Tegelijkertijd kan HHNK effectief bijdragen aan versnelling in de uitvoering. Bovendien zijn gemeenten positief over de eerdere regeling van HHNK voor het aanjagen van klimaatadaptatie; de regeling Klimaat Actief Noorderkwartier 2022 - 2026 (KAN). De subsidieregeling sluit aan bij deze positieve ervaringen en neemt lessen uit het verleden mee bij de opstelling van de nieuwe regeling.

Met een subsidieregeling versnellen we maatregelen in stedelijke gebieden die kwetsbaar zijn voor wateroverlast. Door in te zetten op vasthouden, bergen en vertraagd of juist versneld afvoeren van hemelwater kan wateroverlast worden beperkt en het regionale watersysteem worden ontlast. Ook kan het vasthouden van water bijdragen aan het tegengaan van droogte.

Opzet

De subsidieregeling bouwt voort op de KAN-regeling, die gemeenten heeft gestimuleerd om aan de slag te gaan met klimaatadaptatie. Ook heeft de regeling bijgedragen aan het agenderen en verankeren van klimaatadaptatie in beleid en uitvoering. In de nieuwe programmaperiode is een volgende stap nodig. De subsidieregeling markeert de overgang van een brede stimuleringsregeling naar een gerichte uitvoeringsregeling, waarbij de focus ligt op gebieden waar de potentiële schade het grootst is en waar met gerichte maatregelen effect kan worden bereikt.

[Lees verder op de volgende pagina >](#)

Waar KAN zich richtte op meerdere thema's, zoals hittestress, droogte, wateroverlast en gevolgbepierking van overstromingen, is wateroverlast in het bestaande stedelijke gebied het zwaartepunt van de KAN-2. Analyses laten zien dat schade door extreme neerslag zich vooral in stedelijke gebieden concentreert. HHNK heeft kaartmateriaal ontwikkeld, dat inzichtelijk maakt waar de grootste potentiële schade in het beheergebied zich kan voordoen. Door de hoge mate van verharding en de beperkte sponswerking zijn deze gebieden extra kwetsbaar voor piekbuien, met grote gevolgen voor veiligheid, leefbaarheid en economische schade.

Met de subsidieregeling zetten we in op het vasthouden, bergen en vertraagd of juist versneld afvoeren van hemelwater binnen het stedelijk gebied. Hierdoor kan wateroverlast worden beperkt en wordt tegelijkertijd het regionale watersysteem ontlast.

Focusgebieden zijn gezamenlijk met gemeenten in kaart gebracht op basis van analyses die HHNK heeft gemaakt, regionale uitvoeringsagenda's en lokale kennis. Op die manier richten we ons op plekken waar de risico's en de maatschappelijke meerwaarde van maatregelen het grootst zijn. Tegengaan van droogte, verminderen van hittestress en gevolgbepierking bij overstromingen worden als meekoppelkansen meegenomen in de subsidieregeling. Maatregelen voor waterberging en infiltratie kunnen ook op deze opgaven een positief effect hebben.

Openstelling voor gemeenten

De regeling is uitsluitend bedoeld voor gemeenten omdat de benodigde maatregelen vragen om gebiedsregie, integrale afwegingen en een directe koppeling met gemeentelijke investeringen en planning voor beheer, onderhoud en herinrichting. Gemeenten kunnen deze samenhang structureel organiseren. Door de verantwoordelijkheid voor de uitvoering bij gemeenten te laten en HHNK vanuit haar systeemverantwoordelijkheid gericht te laten bijdragen, blijft de rolverdeling helder.

Uitvoering & financieel kader

De subsidieregeling zal begin 2027 worden opengesteld en loopt tot en met 2033. Voor de subsidieregeling wordt een budget van één miljoen euro per jaar beschikbaar gesteld voor de periode 2027 – 2033. Daarnaast is jaarlijks twintigduizend euro beschikbaar voor de ondersteuning van de uitvoering van de regeling, waaronder administratie, communicatie, controle en organisatie. De precieze vormgeving, criteria en voorwaarden van de subsidieregeling worden in 2026 uitgewerkt.

Subsidieregeling KAN-2	Jaarlijkse begroting
Regeling	€ 1.000.000
Ondersteuning uitvoering	€ 20.000

Pijler 3: Data & Monitoring

Om in 2050 een klimaatbestendige leefomgeving te realiseren is het noodzakelijk om inzicht te krijgen in de voortgang en het effect van maatregelen. Data en monitoring maken zichtbaar waar we staan, wat werkt en waar bijsturing nodig is. Deze Pijler biedt de basis voor gerichte keuzes, efficiënte inzet van middelen en goede samenwerking tussen partners. Zo kunnen we onderbouwd sturen op onze doelen en tijdig bijsturen waar nodig.

Implementatie Regionale Monitor Klimaatadaptatie

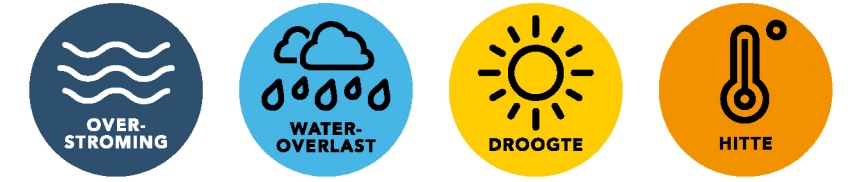
De Herijkte Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie³ benadrukt dat inzicht in de voortgang een van de belangrijkste speerpunten is van het DPRA. Aangezien een algemeen beeld momenteel ontbreekt, ontwikkelt het Rijk een Regionale Monitor Klimaatadaptatie. Dit is gedaan voor de vier deelthema's: hittestress, gevolgbepijking bij overstromingen, wateroverlast en droogte. Met deze monitor worden de indicatoren opgesteld die aangeven wanneer we kunnen spreken van klimaatbestendigheid en dit ook kunnen meten. De monitor is in 2026 gereed en dient vervolgens binnen de DPRA-werkregio's te worden geïmplementeerd. Wanneer de voortgang ten opzichte van de gestelde doelen in 2050 beter inzichtelijk wordt, kunnen de werkregio's maatregelen gericht inzetten en prioriteren.

Klimaatatlas

Een belangrijke bron van informatie over klimaateffecten in ons gebied, is de Klimaatatlas. De Klimaatatlas is opgezet door de Samenwerking Ruimtelijke Adaptatie Noorderkwartier. De Atlas is een online platform waar data wordt ontsloten. Het laat de effecten zien van onder andere hittestress, wateroverlast, droogte, bodemdaling, overstromingen en veranderende waterkwaliteit. De Klimaatatlas bevat veel open data van gemeenten, HHNK en andere partners. Deze informatie kan snel en gemakkelijk worden ontsloten. Watersysteemanalyses, overstromingsbeelden of waterkwaliteitsanalyses in het gebied kunnen aan de Klimaatatlas worden toegevoegd.

Uitvoering & Financieel kader

HHNK zal de Regionale Monitor vanaf 2027 implementeren. Dit doen we in samenwerking met onze partners in de regio. Er wordt een opdracht uitgewerkt voor de implementatie en uitrol van de Regionale monitor klimaat adaptatie van het Rijk. De uitrol van de monitor vindt plaats in 2027 en 2028 zodat gemeenten gefaseerd betrokken kunnen worden.

We maken met data en monitoring inzichtelijk waar we staan op weg naar een klimaatbestendige leefomgeving, voor elk thema binnen het DPRA. Op basis van deze data kunnen we onze aanpak waar nodig bijsturen.

In de nieuwe programmaperiode zullen we de Klimaatatlas blijven faciliteren. Wel zullen we het gebruik en de doelmatigheid van de klimaatatlas evalueren, ook in relatie tot andere databanken en bronnen die worden ontwikkeld vanuit de Rijksoverheid.

In de komende programmaperiode is er per jaar €50.000 begroot voor zowel monitoring als de instandhouding van de klimaatatlas.

Data & Monitoring	Jaarlijkse begroting
Monitoring & Klimaatatlas	€ 50.000

³ Bron: Herijking Deltabeslissing concept 2025

Pijler 4: Vitaal & Kwetsbaar

waterketen en het watersysteem, zijn onmisbaar in onze samenleving. De uitval of verstoring van gemalen of een rioolwaterzuivering kunnen ernstige gevolgen hebben voor het functioneren van de economie en maatschappij. Weersextremen kunnen echter wel tot uitval leiden. Op nationaal niveau is daarom afgesproken dat overheden hun vitale en kwetsbare infrastructuur in beeld brengen door middel van stresstesten.

HHNK heeft in 2022 een stresstest uitgevoerd en in kaart gebracht welke gemalen, rioolgemalen en zuiveringen kwetsbaar zijn voor de gevolgen van klimaat-verandering. De uitkomsten van de stresstest zijn verwerkt in het Uitvoeringsprogramma Vitale en Kwetsbare infrastructuur van HHNK. Hierin worden meekoppelkansen voor adaptieve maatregelen omschreven bij nieuwbouw, vervanging en onderhoud van onze assets tot 2030. Dit met als doel de assets van HHNK te beschermen tegen de gevolgen van wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen.

Eind 2025 heeft de provincie Noord-Holland in samenwerking met o.a. HHNK een bovenregionale stresstest uitgevoerd: Wat als de 'Limburgbui' op het gebied rond het Amsterdam-Rijnkanaal/ Noordzeekanaal valt? Hieruit volgen de risicodialogen over de uitkomsten van de bovenregionale stresstest. Op basis van deze risicodialogen worden maatregelen opgesteld die met name zijn gericht op de cascade-effecten door uitval van vitale infrastructuur zoals hoogspanningsmasten, het hoofdwegennet of telecom. Eventuele nieuwe inzichten over risico's voor de assets van HHNK worden in de nieuwe programmaperiode meegenomen in het lopende programma Vitaal & Kwetsbaar, daar waar dit aanvullend noodzakelijk is. Dit geldt ook voor eventuele nieuwe inzichten uit de Regionale stresstesten die worden uitgevoerd in het Noorderkwartier onder het DPRA.

Uitvoering & Financieel kader

De Uitvoeringsagenda Vitale en Kwetsbare infrastructuur is vastgesteld voor de periode van 2027 tot 2030 met een financiële doorlooptijd tot 2031. In de nieuwe programmaperiode zullen we de Uitvoeringsagenda verder uitrollen, de voortgang monitoren en hierover rapporteren aan het bestuur.

We passen onze rioolwaterzuiveringen, gemalen en rioolgemalen aan op mogelijke gevolgen van het veranderend klimaat. Met name wateroverlast en overstromingen kunnen leiden tot aanpassingen aan installaties of gebouwen.

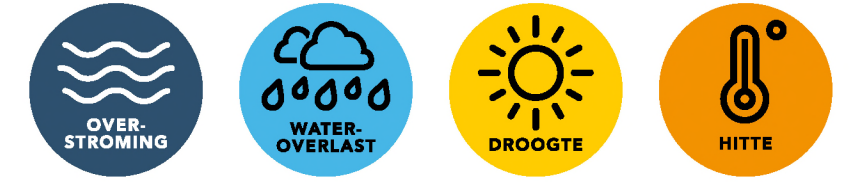

De middelen voor het programma zijn reeds gereserveerd. Op de begroting van het programmaplan 2027 – 2030 zijn daarom geen aanvullende middelen gereserveerd voor de Pijler Vitaal & Kwetsbaar.

Voor het einde van de looptijd van de Uitvoeringsagenda onderzoeken we of er een vervolg nodig is op de aanpak van de vitale en kwetsbare assets en de uitvoeringsagenda na 2030.

Pijler 5: Uniforme kaders en regels voor klimaatadaptatie

We zetten in op uniforme kaders voor ruimtelijke plannen. Water- en bodem worden vroeg meegenomen bij planvorming.

Het creëren van een 'gelijk speelveld' voor klimaatbestendig bouwen en inrichten is een belangrijk speerpunt binnen het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie. Nieuwe ontwikkelingen moeten op een vergelijkbare wijze klimaatbestendig worden ingericht. Zo ontstaat een gelijk speelveld voor ontwikkelaars, gemeenten en tegelijkertijd ook een gelijk beschermingsniveau voor burgers, tegen de gevolgen van klimaatverandering.

HHNK zet als partner binnen de werkregio's actief in op het borgen van uniforme kaders voor klimaatadaptatie in ruimtelijke ontwikkelingen. Daarmee beogen we dat water- en bodembelangen structureel, tijdig en eenduidig worden meegenomen in planvorming. Dit is noodzakelijk om nieuwe kwetsbaarheden te voorkomen, vertraging in projecten te beperken en adaptatie niet afhankelijk te maken van individuele afwegingen per project. We hebben hier eerder al instrumenten voor ontwikkeld, zoals de Handreiking Klimaatbestendig Ontwikkelen en bouwstenen voor Omgevingsplannen. Omdat er nog stappen te zetten zijn in de ontwikkeling naar een gelijk speelveld verwachten we hier in de nieuwe programmaperiode ook aan te werken.

Aansluiting op nationale kaders en afspraken

Het nieuwe kabinet wil voortbouwen op de ontwerpnota Ruimte en kiest voor 'water en bodem sturend' als richtinggevend principe. Daarnaast waarborgen provincies dat gemeenten klimaatadaptatie integraal toepassen, onder de 'Omgevingsvisie 2050 NH'. Dit betekent dat gemeenten gelijke (minimale) eisen moeten stellen aan klimaatadaptatie in omgevingsplannen. De Omgevingsverordening NH2022 artikel 6.75 van de provincie Noord-Holland (1 januari 2024) reguleert dat nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen klimaatbestendig moeten zijn. Het richt zich op het voorkomen van wateroverlast en de gevolgen van overstromingen met specifieke normen voor bebouwing en landgebruik. De doorvoering van dit artikel in de praktijk vergt nog veel werk voor gemeenten.

Ook in het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie is vastgelegd dat klimaatadaptatie een vast onderdeel moet zijn van ruimtelijke keuzes. Het Deltaprogramma zet in op het gebruik van de 'Maatlat voor klimaatadaptieve groene gebouwde omgeving'. Deze geeft houvast bij klimaatadaptief bouwen en inrichten. Ook hier geldt dat de vertaling naar de praktijk de grootste opgave is.

Artikel 6.75 Klimaatadaptatie – Provinciale Omgevingsverordening NH2022

1. Voor zover een omgevingsplan voorziet in een nieuwe ruimtelijke ontwikkeling, bevat de motivering een risicoanalyse van de aanwezige en de te verwachten klimaatrisico's binnen het plangebied. Hierbij worden over de volgende onderwerpen de risico's in beeld gebracht:
  - a. wateroverlast;
  - b. overstroming;
  - c. hitte;
  - d. droogte (watertekort en verzilting);
  - e. natuurinclusiviteit en biodiversiteit; en
  - f. ecologische en chemische waterkwaliteit.
2. Voor zover uit de risicoanalyse risico's naar voren komen, bevat het omgevingsplan maatregelen ter voorkoming dan wel beperking van die risico's.
3. De maatregelen voldoen aan het basisveiligheidsniveau dat is genoemd in paragraaf 3.1 van het Basisveiligheidsniveau klimaatbestendige nieuwbouw.
4. Indien door de beperkte omvang of de aard van de nieuwe ruimtelijke ontwikkeling redelijkerwijs niet kan worden voldaan aan het basisveiligheidsniveau, wordt in afwijking van het derde lid rekening gehouden met het basisveiligheidsniveau.

[Lees verder op de volgende pagina >](#)

Wij geven de komende jaren mede invulling aan de Woontopafspraken uit 2024 (20 afspraken tussen overheid, corporaties en marktpartijen). In deze afspraken is vastgelegd dat versnelling van woningbouw hand in hand moet gaan met het expliciet meenemen van water- en bodembelangen. Afspraken hierover zijn in 2026 vastgelegd in een convenant tussen de Unie van Waterschappen en de VNG. We zullen de afspraken in dit convenant actief ondersteunen en vertalen naar onze advisering, kaders en werkwijzen.

Water en bodem sturend

HHNK adviseert gemeenten al sinds jaar en dag over ruimtelijke plannen, waarbij water en bodem altijd een centrale rol spelen. In lijn met de landelijke ontwikkelingen kiest HHNK er nu voor om in haar adviezen aan gemeenten en provincie expliciet uit te gaan van het principe 'water en bodem sturend'. Het water- en bodemsysteem bepaalt wat op een bepaalde plek wel of niet mogelijk is (ruimtelijke ordening). Als dan toch gebouwd wordt kan op basis van het water- en bodemsysteem voorwaarden gesteld worden aan 'hoe' gebouwd moet worden (ruimtelijke adaptatie).

Wanneer het gaat om ruimtelijke ordening zal het waterschap gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen aan gemeenten en provincie over welke ontwikkelingen risicovol zijn. Denk aan bouwen in diepe polders of op slappe bodems. Dit doen wij op basis van berekende wateroverlastrisico's en overstromingsrisicoanalyses, volgens de geldende nationale en provinciale standaarden. Het Rijk, de provincie en gemeenten zullen uiteindelijk beslissen hoe om te gaan met de inrichting van de ruimte en een belangenafweging maken. Wel beoogt het waterschap risico's onder de aandacht te brengen aan omgevingstafels, zo vroeg mogelijk in het ruimtelijk planproces. Hiermee geven wij invulling aan het principe 'water en bodem sturend'.

Hierbij is het voor het waterschap noodzakelijk om ook te kijken naar trends: Eén opzichzelfstaande ontwikkeling zal er niet voor zorgen dat het watersysteem overbelast raakt: het is de som van alle ontwikkelingen die de omgeving en de waterschapstaken onder druk zetten.

Uitvoering & Financieel kader

In de nieuwe programmaperiode 2027 – 2033 zal HHNK vanuit het Rijk, de provincie en ook door gemeenten gevraagd worden om samen te werken aan een 'gelijk speelveld'. In deze Pijler verkennen we wat dit betekent voor de inzet vanuit het programma Ruimtelijke Adaptatie. Dit gaat zowel over het opstellen en vormgeven van uitgangspunten voor ruimtelijke adaptatie, als voor ruimtelijke inrichting (water & bodem richtinggevend).

We kunnen de gevraagde inzet voor de komende zeven jaar nog niet geheel overzien, maar zullen de nationale kaders en de Woontopafspraken consequent laten doorwerken in ons handelen.

Pijler 6: Provinciale, Landelijke en Europese subsidies

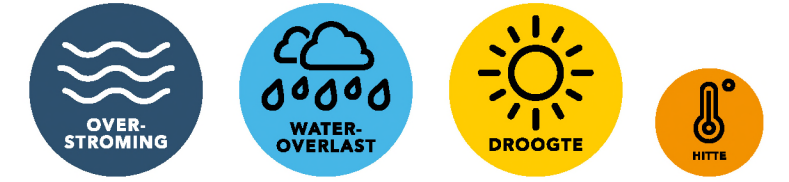
De regio Noorderkwartier heeft in 2022 en 2023 gezamenlijk een aanvraag gedaan voor de landelijke Impulsregeling klimaatadaptatie. Gemeenten hebben via deze gezamenlijke aanvraag ruim 11 miljoen euro subsidie ontvangen voor 94 projecten. Hierbij is 1,5 miljoen euro inbegrepen voor de bouw van gemaal Kwelvaart in de Wieringermeer.

Het gezamenlijk aantrekken van subsidies met meerdere partners is gunstig omdat het de kans op toekenning vergroot, kosten en kennis bundelt en regionale projecten mogelijk maakt die afzonderlijk niet haalbaar zouden zijn. We willen tijdens de nieuwe programmaperiode overzicht houden en kunnen inspelen op beschikbare subsidies op Europees, nationaal en provinciaal niveau, met een focus op klimaatadaptatie en aanverwante thema's.

Uitvoering & Financieel kader

Onder deze pijler werken we verder uit hoe we subsidies kunnen aantrekken voor klimaatadaptatie in de regio Noorderkwartier, of delen daarvan. We stellen periodiek een overzicht op van beschikbare subsidies op Europees, nationaal en provinciaal niveau, gericht op klimaatadaptatie. Daarnaast brengen we relevante stakeholders, beleidsdoelen en lopende en geplande projecten in de regio in kaart. Op basis daarvan bekijken we welke partners kunnen worden samengebracht en ondernemen we vervolgstappen.

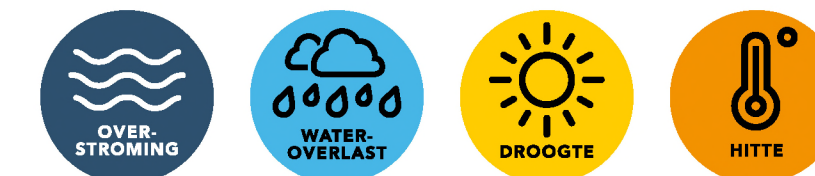
Buiten de inzet van het programmateam (en het subsidiebureau HHNK) worden geen middelen gereserveerd op de programmabegroting voor deze Pijler. Op het moment dat een subsidie wordt aangevraagd of een actieve rol wordt verwacht van HHNK als penvoerder kan dit wel betekenen dat tijdelijk extra capaciteit nodig is.

We verkennen subsidiekansen voor klimaatadaptatie en organiseren samenwerking in de regio. Hierbij kijken we vooral naar subsidies rondom wateroverlast, droogte en gevolgbeperving van overstromingen.

Pijler 7: Communicatie

We vergroten bewustwording en stimuleren inwoners, bedrijven en partners om zelf bij te dragen aan een klimaatbestendige leefomgeving.

Een goed uitgewerkt communicatieplan voor ruimtelijke adaptatie is noodzakelijk. We kunnen onze leefomgeving alleen aanpassen als er maatschappelijke bewustwording is van de gevolgen van klimaatverandering en een besef van urgentie bij zowel gemeenten, de provincie, maatschappelijke organisaties als bij bedrijven en inwoners. Het grootste deel van ons beheergebied is namelijk particulier terrein. Het is dus belangrijk wat bewoners en bedrijven zelf doen aan klimaatadaptatie. Ze kunnen maatregelen nemen zoals het aanleggen van meer groen. Ook is het belangrijk dat inwoners weten wat zij moeten doen bij wateroverlast, of in ergere gevallen in crisissituaties, bij bijvoorbeeld een overstroming.

Een strategisch communicatieplan helpt om inwoners en organisaties te activeren en te motiveren tot klimaatadaptief gedrag en zelfredzaamheid bij extremen. Daarnaast geeft het invulling aan de gezamenlijk communicatie met onze partners, vanuit de werkregio's Noorderkwartier en Amsterdam en landelijke campagnes waar HHNK aan deelneemt.

Uitvoering & Financieel kader

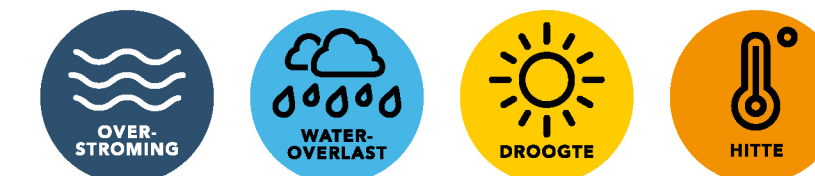
Onder Pijler 7 werken we een communicatieplan uit voor de periode 2027 – 2033. We brengen de doelgroepen in kaart die we willen bereiken zoals inwoners, bedrijven, partners en de pers, met speciale aandacht voor woningcorporaties en bedrijventerreinen. Vervolgens bepalen we de communicatiedoelen, kernboodschappen en de in te zetten middelen en kanalen. We werken een strategie en aanpak uit voor uitvoering, timing en verantwoordelijkheden, inclusief de samenwerking binnen de werkregio's en met de Unie van Waterschappen. Waar mogelijk wordt aangesloten bij de Meerjarige campagne 'Denk Vooruit' van de Rijksoverheid.

Communicatie	Jaarlijkse begroting
Bijeenkomsten & Kennissessies	€ 15.000
Nieuwsbrieven, campagnes, acties	€ 25.000

Pijler 8: Kennis & Leren

We ontwikkelen en delen kennis zodat HHNK en partners klimaatadaptatie beter kunnen toepassen in beleid en ruimtelijke plannen.

Door continu te leren en te ontwikkelen zorgen we ervoor dat we de juiste dingen blijven doen om klimaatopgaven het hoofd te bieden. Het kennislandschap verandert doorlopend, wat maakt dat we ons moeten blijven informeren over de nieuwste inzichten, maatschappelijke trends en lokale omstandigheden.

Het gaat om kennis over:

- Nieuwe klimaatscenario's op het gebied van zeespiegelstijging, hittegolven, droogte en wateroverlast en de lokale impact daarvan,
- De laatste wet- en regelgeving met gevolgen voor klimaatadaptatie,
- De nieuwste innovaties en technieken rond klimaatadaptatie,
- De ruimtelijke plannen in de regio,
- Lokale toepassingen van klimaatadaptatieve maatregelen en hun effecten.

In de nieuwe programmaperiode werken we uit hoe we kennis over innovatie, klimaatscenario's, wet- en regelgeving, ruimtelijke plannen en lokale klimaattoepassingen verzamelen, delen, borgen en toepassen binnen HHNK en de DPRA-werkregio's.

Leercirkel Water in Ruimtelijke plannen

Om kennis over water in ruimtelijke plannen binnen het waterschap te verhogen zetten we de Leercirkel Water in Ruimtelijke plannen op. In 2027-2028 start de Leercirkel. Hierin leren collega's meer over processen rond ruimtelijke plannen en advisering daarover aan gemeenten en provincie, waarbij praktijkcasussen centraal staan. Ook gemeenteambtenaren kunnen deelnemen in de Leercirkel. Hierdoor wordt een netwerk opgebouwd en kennis gebundeld om eigen instrumenten verder door te ontwikkelen. Samen leren van praktijkcasussen staat centraal in de Leercirkel.

Uitvoering & Financieel kader

Er is een budget van €20.000,- per jaar gereserveerd voor het opdoen, borgen, delen en toepassen van kennis. Voor deze periode is er ook van €20.000,- beschikbaar voor het organiseren van de Leercirkel Water in Ruimtelijke Plannen. De Leercirkel zal in 2027 en 2028 worden uitgerold. In 2028 wordt de Leercirkel geëvalueerd.

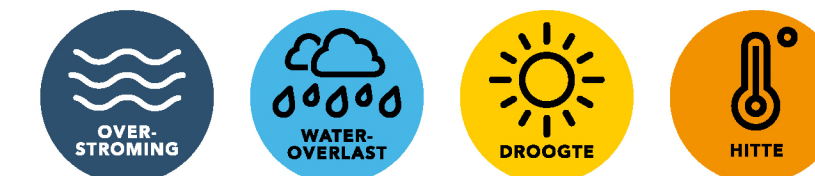
Kennis & Leren

Jaarlijkse begroting

Leercirkel Water in Ruimtelijke Plannen	€ 20.000
Kennisontwikkeling	€ 20.000

Pijler 9: Samenwerking in de regio

We organiseren en versterken de regionale samenwerking om klimaatadaptatie met onze partners uit te voeren.

Rol werkregio Noorderkwartier

De organisatie van het Samenwerkingsverband Ruimtelijke Adaptatie binnen het Noorderkwartier is een project op zich. HHNK heeft op dit moment een belangrijke rol in het samenwerkingsverband; de rol van voorzitter. De inzet van HHNK heeft de afgelopen jaren geresulteerd in een actieve werkregio die op veel gebieden als koploper wordt gezien door het landelijke programmabureau van het DPRA. In de volgende programmaperiode wil HHNK de rol van voorzitter blijven vervullen en de bijhorende taken op zich nemen. We hebben hiermee een goede positie in het eigen gebied én binnen het landelijke DPRA. Uit de evaluatie van de Samenwerking (december 2025) blijkt dat bij de andere samenwerkingspartijen in de regio draagvlak en behoefte is aan het voorzitterschap door HHNK.

Ook blijven we als deelnemer betrokken bij de samenwerking in de Werkregio Amsterdam.

Uitvoering & Financieel kader

Onder deze Pijler werken we uit hoe HHNK invulling geeft aan de samenwerking én het voorzitterschap binnen de Samenwerking Noorderkwartier en de inzet voor de werkregio Amsterdam in de programmaperiode van 2027 – 2033. Hierbij wordt beschreven welke werkzaamheden, inzet en rollen nodig zijn om dit in deze periode goed te kunnen doen.

In overeenstemming met de lopende Samenwerkingsovereenkomst Ruimtelijke Adaptatie Noorderkwartier, draagt HHNK jaarlijks financieel bij aan de Samenwerking.

Bijdrage samenwerking Ruimtelijke Adaptatie in regio's	Jaarlijkse begroting
Jaarlijkse bijdrage Samenwerking RA Noorderkwartier	€ 45.000

DEEL III

Samenhang en middelen

7. Interne samenhang

Het programma Ruimtelijke Adaptatie (RA) vervult een verbindende rol binnen HHNK. Waar andere programma's zich richten op afzonderlijke wateropgaven – zoals waterkwaliteit, wateroverlast, zoetwaterbeschikbaarheid en waterveiligheid – richt RA zich juist op de samenhang tussen deze opgaven in het bebouwde gebied (steden maar ook dorpskernen en bedrijfsterrinen). Daarmee opereert RA op het snijvlak van water en ruimte, waar verschillende belangen, functies en risico's samenkomen.

Integrale benadering van wateropgaven

De opgaven rond wateroverlast, droogte, hitte, gevolgbepierking bij overstromingen en waterkwaliteit hangen nauw met elkaar samen en beïnvloeden elkaar onderling. Het programma RA benadert deze opgaven integraal, met maatregelen voor het verbeteren van de inrichting van het stedelijk gebied.

Door water vast te houden in de wijk, te bergen of juist vertraagd af te voeren:

- kunnen we wateroverlast beperken,
- kunnen we watersysteem ontlasten,
- ontstaat meer veerkracht in droge periodes.

Door wijken meer waterrobuust in te richten, dragen we ook bij aan de waterveiligheid. Wanneer je meer water kunt bergen in een gebied zal een regionale dijkdoorbraak ook minder schade veroorzaken.

Hiermee draagt RA direct bij aan de doelen van het programma Wateropgave 2.0, Zoetwaterbeschikbaarheid en indirect aan de doelen voor Waterkwaliteit en Waterveiligheid.

Verbinding met crisisbeheersing

Nieuw in het DPRA is dat ook aandacht wordt besteed aan crisisbeheersing. Dit betekent dat we niet alleen schade voorkomen en beperken maar dat we ons ook voorbereiden op situaties waarin ondanks maatregelen toch ernstige wateroverlast of ontwrichting optreedt. In de regionale Uitvoeringsagenda's krijgt crisisbeheersing daarom ook een plek.

Relatie met beheer en onderhoud

Klimaatverandering heeft directe gevolgen voor het functioneren en het beheer van het stedelijk watersysteem. Bij hevige regenval kan door het overstorten rioolwater terecht komen

in grachten en sloten. In warme perioden kan de waterkwaliteit in de stad afnemen en hierdoor vergroot het risico op stank, blauwalg en gezondheidsproblemen. Sommige van deze problemen kunnen deels worden ondervangen door het anders inrichten van ons eigen beheer en onderhoud. Denk bijvoorbeeld aan uitstel van maaien of baggeren op hete dagen om zuurstofarm water te voorkomen. Daarnaast kan bij nieuwbouw of herinrichting van wijken gekozen worden voor een andere inrichting van het watersysteem, om zo bij te dragen aan wateropgaven. RA legt de verbinding tussen ruimtelijke inrichting en beheer- en onderhoudsprogramma's.

Kennis en data als verbindende factor

Het programma Ruimtelijke Adaptatie brengt kennis vanuit verschillende hoeken van HHNK samen om gemeenten en provincie over ruimtelijke ontwikkelingen te kunnen adviseren. Dit doen we onder meer met de Leercirkel Water in Ruimtelijke Plannen. Het doel van deze Leercirkel is om onze waterbelangen zo goed mogelijk onder te kunnen brengen in ruimtelijke plannen en hierbij nauw samen te werken met gemeenten en de provincie (zie ook Pijler 8). Ook verzamelen we informatie over verschillende wateropgaven in onze online Klimaatlas (zie ook Pijler 3).

8. Begroting 2027–2033

Onderstaand is de globale begrotingsopbouw voor het programma Ruimtelijke Adaptatie weergegeven.

Omschrijving	Jaarlijks begroot
DPRA-cyclus & Uitvoeringsagenda's (zie pag.16) DPRA-cyclus & Uitvoeringsagenda's	€ 45.000
Subsidieregeling Klimaat Actief Noorderkwartier 2 (zie pag.18) Regeling	€ 1.000.000
Ondersteuning uitvoering subsidieregeling	€ 20.000
Data & Monitoring (zie pag.19) Monitoring & Klimaatatlas	€ 50.000
Communicatie(zie pag.24) Bijeenkomsten & Kennissessies	€ 15.000
Nieuwsbrieven, campagnes, acties	€ 25.000
Kennis & Leren (zie pag.25) Leercirkel Water in Ruimtelijke Plannen	€ 20.000
Kennisontwikkeling	€ 20.000
Bijdrage samenwerking Ruimtelijke Adaptatie in regio's (zie pag.26) Jaarlijkse bijdrage Samenwerking RA Noorderkwartier	€ 45.000
Overig Teamactiviteiten & overig	€ 10.000
Totaal	€ 1.250.000